

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

Кафедра економіки та економічної теорії

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ТА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ
з вивчення дисципліни
**«АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ
ВАРТІСТЮ КОМПАНІЙ»**

*Для студентів денної форми навчання
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 051 Економіка
Освітньо-наукова програма: «Аналітична економіка»*

Тернопіль
ЗУНУ
2023

Чирак І. М. Методичні рекомендації та тестові завдання з вивчення дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній». Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 31 с.

Автор:

Чирак Ірина Миколаївна,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та економічної теорії ЗУНУ

Рецензенти:

Зварич Ірина Ярославівна,

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародної економіки ЗУНУ

Кирич Наталія Богданівна,

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та адміністрування
Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя

**Відповідальний
за випуск:**

Козюк Віктор Валерійович,

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та економічної теорії ЗУНУ

Затверджено

на засіданні кафедри економіки та економічної теорії ЗУНУ
(протокол № 1 від 29.08.2023 р.)

ВСТУП

Вивчення дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній» здійснюється відповідно до навчальної програми, розробленої за вимогами освітньо-наукової програми підготовки магістрів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка.

Метою вивчення дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній» є формування у студентів базових знань з теорії та практики управління вартістю і набуття ними відповідних професійних компетентностей, необхідних для ухвалення рішень, що забезпечують формування ефективної моделі поведінки компаній на основі вартісного підходу.

Методичні рекомендації та тестові завдання з дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній» призначені для підготовки студентів до практичних занять і модульного контролю знань, а також закріплення ними теоретичного матеріалу щодо засад управління вартістю; засвоєнні методики підходів до оцінки вартості; закріпленні теоретичних положень, розв'язанні конкретних завдань, пов'язаних з розробленням заходів щодо збільшення величини вартості компаній; опануванні навичками щодо оцінки вартості компаній як цілісного майнового комплексу, визначенні вартості окремих складових його активів та обґрунтуванні напрямів збільшення вартості бізнесу.

Методичні рекомендації містять тестові завдання до кожної із тем, що відповідають змісту робочої програми курсу, а також сформульовано мету дисципліни, представлено структуру курсу, зміст практичних занять та рекомендовані джерела інформації.

Використання методичних рекомендацій сприятиме розвитку навиків магістрів щодо вміння застосовувати сучасні концепції і моделі управління вартістю; володіння сучасними методами оцінювання вартості та вміння обирати оптимальний методичний підхід для конкретної компанії; вміння приймати конкретні управлінські рішення щодо максимізації ринкової вартості підприємства з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

У результаті вивчення дисципліни «Аналіз та управління вартістю компаній» студенти вмітимуть: здійснювати порівняльний аналіз різних підходів до оцінки вартості компаній та обирати найбільш оптимальний з них для конкретного підприємства; розробляти ефективні заходи із управління вартістю активів та капіталу компанії; пропонувати оптимальну структуру капіталу, що забезпечить максимізацію ринкової вартості компанії; діагностувати чинники зовнішнього середовища, що впливають на ринкову вартість досліджуваної компанії; пропонувати конкретні управлінські рішення щодо максимізації ринкової вартості компанії з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища; здійснювати прогноз ринкової вартості компанії за умови оптимістичного та песимістичного сценаріїв розвитку економіки держави; розробляти заходи із нейтралізації негативного впливу зовнішнього середовища на ринкову вартість компанії.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ з дисципліни «АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ КОМПАНІЙ»

Практичне заняття 1

Тема 1: Концептуальні основи розвитку вартісного підходу до управління компанією

Мета: узагальнити знання щодо еволюції концепцій управління вартістю компанії, засвоїти основні поняття та фактори формування її вартості.

Питання для обговорення:

1. Поняття вартості підприємства як економічної категорії.
2. Види вартості підприємства.
3. Фактори формування вартості підприємства.
4. Корпоративна соціальна відповідальність як чинник підвищення вартості компанії.

Література: 2, 3, 5, 6, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 23.

Тестові завдання

1. За рахунок чого можна досягти підвищення вартості акціонерного капіталу згідно вартісного менеджменту?

- а) зміни структури активів
- б) зміни структури пасивів
- в) зниження процентної ставки
- г) запровадження ефективних норм регулювання фінансових ринків

2. Під порівняльним аналізом вартісної оцінки і можливістю підвищення вартості акціонерного капіталу розуміють:

- а) процес управління вартістю бізнесу
- б) вартісний менеджмент
- в) менеджмент, заснований на вартості
- г) усі відповіді вірні

3. Скільки рівнів вартості може мати компанія в конкретний період часу?

- а) лише один
- б) декілька
- в) жодного
- г) усі відповіді вірні

4. Який вид вартості використовується при здійсненні оцінки діяльності компанії?

- а) ринкова вартість
- б) інвестиційна вартість
- в) ліквідаційна вартість
- г) усі відповіді вірні

5. Що означає можливість відчуження на дату оцінки на відкритому ринку?

- а) об'єкт оцінки представлений на відкритому ринку за допомогою публічної оферти
- б) об'єкт оцінки представлений на відкритому ринку за допомогою спеціальної угоди
- в) об'єкт оцінки представлений на відкритому ринку за допомогою своєї угоди
- г) об'єкт оцінки представлений на відкритому ринку за допомогою ф'ючерсного контракту

6. Яка надзвичайна обставина може перешкоджати процесу визначення ринкової вартості в рамках теорії вартісного менеджменту?

- а) немає зобов'язань для відчуження об'єкту оцінки для однієї із сторін угоди, а для іншої – немає примусу щодо прийняття будь-яких зобов'язань
- б) сторони угоди погано проінформовані про предмет угоди
- в) об'єкт оцінки представлений на відкритому ринку за допомогою типової публічної угоди
- г) ціна угоди являє собою розумну винагороду за об'єкт оцінки
- д) платіж за об'єкт оцінки виражений у грошовій формі

7. В чому, на Вашу думку, полягає розумність дій сторін угоди?

- а) ціною операції є рівноважна на ринку ціна
- б) сторони угоди добре проінформовані про предмет угоди і діють в своїх інтересах
- в) у кожній зі сторін угоди є мотиви для здійснення угоди, при цьому відносно сторін немає примусу здійснити угоду
- г) одна зі сторін угоди не зобов'язана відчужувати об'єкт оцінки, а інша сторона не зобов'язана приймати виконання

8. Які випадки не підлягають визначенню ринкової вартості згідно із чинним законодавством?

- а) при вилученні майна для державних потреб
- б) при вилученні майна для потреб акціонерів чи ради директорів товариства
- в) при здійсненні купівлі-продажу активів
- г) при передачі майна у подарунок
- д) при визначенні вартості об'єкта застави, у тому числі при іпотечі
- е) при визначенні вартості майна боржника в ході процедури банкрутства

9. Для чого визначається розрахункова величина, що відображає найбільш ймовірну на ринку ціну, згідно якої об'єкт оцінки може бути відчужений за термін експозиції об'єкта оцінки?

- а) для розрахунку інвестиційної вартості об'єкта
- б) для розрахунку ліквідаційної вартості об'єкта
- в) для розрахунку номінальної вартості об'єкта
- г) для розрахунку реальної вартості об'єкта
- д) усі відповіді вірні

10. Що потрібно враховувати при розрахунку ліквідаційної вартості об'єкта?

- а) процентну ставку
- б) номінальну вартість об'єкта
- в) інвестиційну вартість об'єкта
- г) вплив надзвичайних обставин

Тема 2. Моделі вартісно-орієнтованого управління компанією

Мета: опанувати основи моделювання вартості компанії, ознайомитись з концептуальною моделлю управління вартістю А. Дамодарана; дослідити особливості застосування моделі «Пентагон» McKinsey, моделі збалансованої системи показників Р. Каплана і Д. Нортон; з'ясувати переваги інтегральної системи управління вартістю на основі збалансованих карт показників.

Питання для обговорення:

1. Моделювання вартості компанії.
2. Характеристика концептуальної моделі управління вартістю А. Дамодарана.
3. Особливості застосування моделі «Пентагон» McKinsey.
4. Модель збалансованої системи показників Р. Каплана і Д. Нортон (Balanced Scorecard - BSC).
5. Інтегральна система управління вартістю на основі збалансованих карт показників.

Література: 2, 3, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 20, 22, 23.

Тестові завдання

1. Коли визначається вартість компанії?

- а) заздалегідь, перед укладанням угоди купівлі-продажу
- б) на дату оцінки
- в) після заключення договору
- г) усі відповіді вірні

2. Що означає поняття «істинна вартість»?

- а) вартість, визначена на дату оцінки
- б) сума всіх чистих грошових потоків, створених за весь час існування бізнесу, дисконтованих за реальною дисконтною ставкою
- в) сума всіх чистих грошових потоків без врахування ставки дисконтування
- г) реальна вартість об'єкта
- д) усі відповіді вірні

3. Який чинник не впливає на визначення вартості згідно концепції

А. Дамодарана?

- а) грошові потоки, які генеруються наявними активами
- б) очікуваний темп зростання грошових потоків
- в) зміна вартості майна за рахунок зміни операційного ризику інвестованого капіталу, змін пропорцій боргового фінансування або зміни умов залучень кредитів
- г) зміна вартості майна за рахунок зберігання пропорцій боргового фінансування або зміни умов залучень кредитів
- д) зміна вартості майна за рахунок зміни умов залучень кредитів

4. Який із заходів необхідно здійснювати для підвищення вартості компанії?

- а) ефективне управління запасами
- б) використання ефективної кредитної політики
- в) створення конкурентних переваг компанії
- г) ліквідація збиткових активів
- д) правильні відповіді а, в
- е) усі відповіді вірні

5. В чому полягає суть моделі оцінки вартості А. Дамодарана?

- а) модель визначає вартість компанії на основі використання ключових інтегральних показників (КІП) її діяльності
- б) модель визначає вартість компанії на основі чинників, що відображають здатність компанії генерувати грошові потоки
- в) модель визначає вартість компанії на основі чинників, що відображають здатність компанії збільшувати темпи росту грошових потоків
- г) правильні відповіді б, в
- д) усі відповіді вірні

6. Чому забезпечення довготривалих темпів зростання грошового потоку має важливе значення для прогнозного ринкового періоду?

- а) тому, що дозволяє знизити ефективну податкову ставку компанії
- б) тому, що дозволяє здійснити ліквідацію збиткових активів
- в) тому, що дозволяє реалізувати конкурентну стратегію

- г) тому, що дозволяє знизити собівартість продукції компанії
- д) усі відповіді вірні

7. Згідно концепції О. Дамодарана, коефіцієнт реінвестування дозволяє...:

- а) врахувати частку прибутку, яка буде спрямована на нові інвестиції в майбутньому, щоб забезпечити подальше зростання прибутку
- б) використовувати потенціал здійснених капітальних вкладень більш повно
- в) здійснювати ефективне управління запасами і використання раціональної кредитної політики
- г) створювати і підтримувати конкурентні переваги

8. Який із підходів передбачає, що для заданого темпу росту потоки грошових коштів від основної діяльності повинні перебувати в рівновазі?

- а) підхід А. Дамодарана
- б) підхід Т. Коллера
- в) підхід К. Уолша
- г) підхід М. Портера

9. Якщо темпу росту і доходу на реінвестований капітал рівні, то:

- а) додаткове зростання доходу призводить до зростання вартості
- б) додаткове зростання доходу призводить до зниження вартості
- в) додаткове зростання доходу не призводить ні до зростання, ні до зниження вартості
- г) додаткове зростання доходу не призводить до зниження вартості

10. Що відображає показник Market Value Added (MVA)?

- а) дисконтовану вартість усіх теперішніх та майбутніх інвестицій
- б) номінальну вартість інвестицій
- в) величину дивідендного доходу
- г) ліквідність бізнесу

Практичне заняття 2

Тема 3. Формування механізму управління вартістю компанії

Мета: ознайомитись з особливостями формування механізму управління вартістю компанії; обирати пріоритетні напрями реалізації дивідендної політики компанії.

Питання для обговорення:

1. Сутність управління вартістю підприємства.
2. Складові елементи та етапи процесу управління вартістю компанії та їх характеристика.
3. Принципи управління вартістю компанії.
4. Формування механізму управління вартістю компанії.
5. Напрями реалізації дивідендної політики компанії. Моделі та види дивідендної політики.
6. Оцінка ефективності системи управління вартістю. Інформаційне забезпечення управління вартістю компанії.

Література: 1, 3, 6, 12, 13, 14, 15, 19, 21.

Тестові завдання

1. Яка модель найбільшою мірою відповідає сучасному погляду на становище компанії на ринку?

- а) вартісна модель
- б) модель «витрати-випуск»
- в) модель САРМ
- г) правильні відповіді а, в
- д) усі відповіді вірні

2. На що, передусім, спрямовується процес управління вартістю компанії?

- а) на суттєве поліпшення стратегічних рішень, що приймаються компанією
- б) на суттєве поліпшення оперативних рішень, що приймаються компанією
- в) на суттєве поліпшення будь-яких рішень, що приймаються компанією, на основі вартісних показників і факторів, які на них впливають
- г) усі відповіді вірні

3. Які нові можливості дає нова концепція управління вартістю компанії?

- а) збільшення вартості компанії
- б) зниження вартості компанії
- в) балансування інтересів менеджменту і власника компанії
- г) визначення грошових індикаторів минулих можливостей компанії, які коли-небудь перед нею поставали

4. Під вартісною концепцією управління компанією слід розуміти:

а) декларування мінімізації ринкової вартості компанії як мети діяльності і побудова системи оцінки результатів на основі вартості, вибудовування за цим інтегрованим показником важелів управління

б) декларування максимізації вартості як мети діяльності і побудова системи оцінки результатів на основі вартості, вибудовування за цим інтегрованим показником важелів управління

в) зміна вартості майна за рахунок зміни операційного ризику інвестованого капіталу, змін пропорцій боргового фінансування або зміни умов залучень кредитів

г) зміна вартості майна за рахунок зберігання пропорцій боргового фінансування або зміни умов залучень кредитів

5. В основі якої концепції лежить твердження «вартість компанії визначається майбутніми грошовими доходами її власників, а нова вартість створюється лише тоді, коли отримана віддача від інвестованого капіталу перевищує його затрати»?

а) концепції А. Дамодарана

б) концепції М. Портера

в) концепції вартісно орієнтованого управління

г) концепції максимізації ринкової вартості компанії

6. Що являється основним елементом концепції побудови визначеного механізму?

а) змістовне визначення сутності вартісно орієнтованого управління

б) обґрунтування мети, цілей, завдань та функцій управління вартістю

в) розробка системи базових принципів вартісно орієнтованого управління

г) оцінка ефективності системи управління вартістю підприємства

д) усі відповіді вірні

7. Які із перерахованих цілей відносяться до виробничих цілей компанії?

а) впровадження нових сучасних технологій виробництва та управління персоналом підприємства

б) утримання основної частини ринку

в) випуск нових видів продукції

г) зростання прибутковості та рентабельності

8. Мінімізація витрат належить до:

а) виробничих цілей компанії

б) фінансово-інвестиційних цілей компанії

в) інноваційних цілей компанії

г) організаційних цілей компанії

д) маркетингових цілей компанії

9. Хто є суб'єктом процесу вартісно-орієнтованого управління компаній?

- а) власники компанії
- б) управлінський персонал компанії
- в) органи державної влади
- г) фінансові установи
- д) постачальники сировини
- е) усі відповіді вірні

10. Якого головного принципу слід дотримуватись при побудові системи факторів створення вартості?

- а) фактори повинні бути прив'язані до створення вартості і з необхідною деталізацією доведені до всіх рівнів організації;
- б) фактори створення вартості слід встановлювати та вимірювати як показники, за якими здійснюється моніторинг вартості
- в) фактори створення вартості мають відображати як досягнутий на даний момент рівень ефективності, так і довгострокові перспективи зростання
- г) немає жодної вірної відповіді
- д) усі відповіді вірні

Практичне заняття 3

Тема 4. Позиціонування підприємства на фондовому ринку як елемент управління вартістю

Мета: вміти визначати чинники, що впливають на зростання ринкової вартості цінних паперів компанії; дослідити практику первинного розміщення акцій на біржі IPO на практиці конкретних компаній

Питання для обговорення:

1. Форми та види фінансових інструментів.
2. Чинники, що впливають на зростання ринкової вартості цінних паперів підприємства. Джерела інформації про фондову активність підприємства.
3. Визначення напрямів управління вартістю підприємства шляхом активізації його діяльності на фондовому ринку.
4. Первинне публічне розміщення акцій приватної компанії на біржі IPO (Initial Public Offering).

Література: 2, 3, 5, 6, 14, 17, 22.

Тестові завдання

1. Інструменти фондового ринку прийнято поділяти на:

- а) акції та облігації
- б) основні та похідні
- в) похідні та деривативи
- г) опціони, ф'ючерси

2. Цінні папери, які закріплюють за їх власниками факт участі у формуванні фонду акціонерного товариства та дають їм право на отримання прибутку від діяльності цього товариства, називаються:

- а) акціями
- б) облігаціями
- в) деривативами
- г) опціонами

3. Хто може виступати емітентом облігацій на фондовому ринку?

- а) акціонерне товариство
- б) держава
- в) органи місцевого самоврядування
- г) усі відповіді вірні

4. Які фінансові інструменти називають похідними?

- а) цінні папери, в основі яких є ціновий актив
- б) інструменти з фіксованим доходом
- в) іменні акції
- г) фінансові інструменти з плаваючої відсотковою ставкою

5. Контракт, оформлений таким чином, що одна зі сторін отримує можливість придбати цінні папери за обумовленою ціною в обумовлений термін, називають:

- а) опціоном
- б) спотом
- в) форвардом
- г) ф'ючерсом

6. Що являє собою фондовий індекс?

- а) показник, який визначається на основі індексного кошика, тобто загальної вартості будь-якої категорії цінних паперів
- б) контракт, оформлений таким чином, що одна зі сторін отримує можливість придбати цінні папери за обумовленою ціною в обумовлений термін
- в) контракт, в якому прописано, що одна зі сторін має право на придбання або продаж цінного активу, а інша повинна забезпечити реалізацію цього права протягом певного терміну
- г) показник, який відображає вартість компанії на фондовому ринку

7. Грошова сума, відображає частку статутного фонду акціонерного товариства, яка припадає на одну акцію, називається:

- а) номінальною вартістю
- б) реальною вартістю
- в) ринковою вартістю
- г) деривативом

8. Яким чином відбувається розподіл акцій серед засновників акціонерного товариства під час первинної емісії акцій?

- а) за ринковою вартістю акцій
- б) виключно за номінальною вартістю акцій
- в) відповідно до домовленостей
- г) за ставкою дисконту

9. В якому випадку відбувається продаж акцій за ціною нижче ринкової?

- а) у випадку, якщо вартість акцій стрімко падає
- б) у випадку, якщо в якості покупця виступає акціонер товариства
- в) у випадку, коли в якості покупця виступає постійний клієнт компанії
- г) у випадку, коли акціонер володіє привілейованими акціями

10. На що впливає величина дивідендів компанії?

- а) на попит на акції
- б) на курс акцій на ринку
- в) на ліквідність акцій
- г) усі відповіді вірні

Практичне заняття 4

Тема 5. Організаційні особливості та основні підходи до оцінювання вартості компанії

Мета: вміти організувати процедуру оцінки вартості майна; аналізувати основні підходи до оцінки вартості компанії та розуміти переваги та недоліки кожного з них.

Питання для обговорення:

1. Сутність та значення оцінки вартості компанії.
2. Організація процедури оцінки вартості майна.
3. Методичне забезпечення оціночної діяльності.
4. Принципи та підходи до оцінювання вартості підприємств. Традиційні підходи та опціонний підхід (на основі опціонних моделей ціноутворення).
5. Переваги та недоліки підходів до оцінки вартості компанії.

Література: 1, 2, 4, 7, 8, 9, 14, 17, 23.

Тестові завдання

1. З яких етапів складається процес управління вартістю компанії?

- а) оцінка вартості компанії; аналіз сильних та слабких сторін компанії на ринку; розроблення шляхів збільшення вартості компанії
- б) оцінка вартості компанії; аналіз факторів впливу на вартість суб'єкта господарювання; розроблення шляхів збільшення вартості компанії
- в) формулювання стратегії вартості компанії; передача стратегії всередину всієї компанії; узгодження стратегії компанії з цілями персоналу; ув'язка цілей стратегії з річним бюджетом; ідентифікація та узгодження стратегічних ініціатив; моніторинг і коригування стратегії
- г) усі відповіді вірні

2. Під оцінкою вартості компанії розуміють:

- а) оцінку її реальної ринкової вартості
- б) оцінку її номінальної вартості
- в) оцінку грошових потоків, які надходять в компанію
- г) оцінку майна компанії на момент відчуження

3. З урахуванням чого визначається ринкова вартість компанії?

- а) з урахуванням вартості активів
- б) з урахуванням вартості зобов'язань
- в) з урахуванням власного капіталу компанії
- г) усі відповіді вірні

4. Коли виникає необхідність здійснення оцінки вартості компанії?

- а) під час інвестиційного аналізу у ході прийняття рішень про доцільність інвестування коштів у те чи інше підприємство
- б) під час здійснення операцій поглинання і приєднання
- в) під час реорганізації компанії
- г) у випадку банкрутства компанії та її ліквідації
- д) у випадку продажу компанії
- е) вірні відповіді а, б, д
- є) усі відповіді вірні

5. Який суб'єкт зацікавлений в управлінні вартістю компанії?

- а) власники компанії
- б) партнери компанії
- в) потенційні покупці
- г) інвестори
- д) держава
- е) усі відповіді вірні

6. В чому полягає комплексний підхід до процесу оцінювання вартості компанії?

- а) у встановленні ринкової вартості функціонуючої компанії, тобто у визначенні оптимальної ціни, за яку її можна продати на конкурентному ринку
- б) у визначення організаційно правових норм щодо порядку процесу оцінювання вартості компанії
- в) у визначення суб'єктів господарювання (власники, партнери, інвестори, держава), які здійснюватимуть оцінку вартості компанії
- г) у встановленні номінальної вартості функціонуючої компанії, тобто у визначенні вартості її створення

7. Які методичні підходи до оцінки вартості компанії Вам відомі?

- а) дохідний і витратний
- б) дохідний, витратний і порівняльний
- в) прибутковий, витратний та майновий
- г) дохідний, прибутковий, витратний

8. Який методичний підхід до оцінки вартості компанії дає змогу визначити вартість компанії на базі оцінки вартості активів та майна, якими вона володіє натеperішній час?

- а) дохідний
- б) прибутковий
- в) витратний
- г) ринковий

9. Що являється недоліком ринкового підходу до оцінки вартості компанії?

- а) можливість одержати реальну ринкову вартість оцінюваного майна
- б) простий у використанні метод
- в) може бути використаний під час експрес-оцінки
- г) ґрунтується на великій кількості статистичних даних про ринкові угоди

10. В основі якого підходу лежить угода між покупцем та продавцем, відповідно до якої покупець має право купити певну кількість активів (наприклад, акцій) компанії за заздалегідь визначеною ціною?

- а) дохідного підходу
- б) витратного підходу
- в) опціонного підходу
- г) ринкового підходу

Практичне заняття 5

Тема 6. Методи оцінки вартості компанії в рамках ринкового та витратного підходів

Мета: освоїти методику оцінки вартості компанії в рамках ринкового та витратного підходів

Питання для обговорення:

1. Технологія застосування порівняльного (ринкового) підходу до оцінки вартості компанії.

2. Методи оцінки вартості компанії в рамках ринкового підходу. Метод ринку капіталу (компанії-аналога). Метод порівняння продажів (транзакцій). Метод галузевих коефіцієнтів. Метод зіставлення мультиплікаторів.

3. Майновий (витратний) підхід до оцінки вартості компанії. Ліквідаційна вартість. Оцінка ліквідаційної вартості.

Література: 1, 2, 4, 7, 8, 9, 14, 17.

Тестові завдання

1. Як називається підхід до оцінювання вартості компанії, що базується на визначенні затрат на створення, зміну, ліквідацію майна з врахуванням усіх видів зносу?

- а) витратний підхід
- б) дохідний підхід
- в) ринковий підхід
- г) опціонний підхід

2. Які фактори беруться до уваги при використанні витратного підходу до оцінювання вартості підприємства?

- а) усі фактичні витрати, пов'язані з експлуатацією об'єктів нерухомості
- б) усі прогнозовані витрати, пов'язані з експлуатацією об'єктів нерухомості
- в) усі внутрішні витрати підприємства
- г) сума альтернативних витрат підприємства

3. На що вказує кінцевий результат оцінювання вартості підприємства згідно із витратним підходом?

- а) вартість позикового капіталу підприємства
- б) вартість власного капіталу підприємства
- в) амортизаційну вартість основних фондів підприємства
- г) усі відповіді вірні

4. Які активи беруться до уваги при використанні витратного підходу до оцінювання вартості підприємства?

- а) матеріальні активи підприємства
- б) нематеріальні активи підприємства
- в) сукупність матеріальних та нематеріальних активів підприємства
- г) сукупність матеріальних та нематеріальних активів підприємства, а також дебіторська заборгованість

5. Що із наведених аргументів вказує на перевагу витратного підходу до оцінювання вартості підприємства?

- а) підхід заснований на фактичній інформації про стан майнового комплексу підприємства
- б) підхід заснований на прогнозних даних щодо майбутнього стану майнового комплексу підприємства
- в) підхід не враховує майбутні можливості бізнесу підприємства в отриманні чистого доходу
- г) підхід є недостатньо наочний
- д) усі методи, які використовуються при даному підході, є простими та легкими у практичному використанні

6. Який із перерахованих нижче методів базується на балансі підприємства?

- а) метод чистих активів
- б) метод скоригованої балансової вартості
- в) метод заміщення
- г) метод розрахунку ліквідаційної вартості
- д) усі відповіді вірні

7. Яку величину можна визначити шляхом вирахування із суми активів організації суми її зобов'язань?

- а) чисті активи
- б) ринкова вартість активів
- в) номінальна вартість активів
- г) розмір дебіторської заборгованості

8. Від чого залежить вартість підприємства?

- а) від того, який економічний потенціал накопичено ним в період його операційної діяльності
- б) від того, який економічний потенціал накопичено ним в період його інвестиційної діяльності
- в) від того, який економічний потенціал накопичено ним в період його фінансової діяльності
- г) усі відповіді вірні

9. Яким повинен бути розмір чистих активів підприємства у довгостроковому ринковому періоді?

- а) повинен дорівнювати розміру статутного капіталу компанії
- б) повинен перевищувати розмір статутного капіталу компанії
- в) повинен бути меншими, ніж розмір статутного капіталу компанії
- г) повинен мати від'ємне значення, що вказує на відсутність дебіторської заборгованості компанії

10. Який показник не враховується при визначенні величини чистих активів?

- а) валові активи
- б) довгострокові зобов'язання
- в) короткострокові зобов'язання
- г) інвестиційні потоки капіталу

Практичне заняття 6

Тема 7. Методи оцінки вартості компанії в рамках дохідного підходу

Мета: освоїти методику оцінки вартості компанії в рамках дохідного підходу; здійснювати порівняльний аналіз різних методів оцінки вартості та обирати оптимальний для конкретного підприємства.

Питання для обговорення:

1. Методи дисконтованих грошових потоків (Discounted Cash-flow = DCF).
2. Особливості застосування методу капіталізації доходів.
3. Метод аналізу надприбутку та метод економічної доданої вартості.

Література: 1, 2, 4, 7, 8, 9, 14, 17, 21.

Тестові завдання

1. У якому випадку не застосовується метод ліквідаційної вартості?

- а) у випадку, коли вартість даного підприємства під час ліквідації буде вищою, ніж за умови продовження діяльності
- б) у випадку, коли поточні та прогнозовані грошові потоки підприємства в разі продовження виробничої діяльності незначні порівняно з вартістю чистих активів
- в) у випадку, коли підприємство знаходиться в процедурі банкрутства або існують серйозні сумніви, що воно здатне продовжити свою діяльність
- г) у випадку, коли дане підприємство виходить на ринок з новим продуктом

2. Який метод для оцінювання бізнесу використовується за допомогою аналізу ринкових цін на цінні папери аналогічних компаній?

- а) метод ринку капіталу
- б) метод угод
- в) метод галузевих коефіцієнтів
- г) метод чистих активів

3. На чому базується порівняльний підхід до оцінювання вартості підприємства?

- а) на порівнянні вартості його активів з аналогічними ринковими активами
- б) на порівнянні вартості його активів з прогнозними показниками ринкових активів
- в) на порівнянні його кредиторської та дебіторської заборгованостей
- г) на порівнянні конкурентоспроможності підприємства із конкурентами на ринку

4. Яке співвідношення показників належить до моментних цінових мультиплікаторів?

- а) ціна/дохід
- б) ціна/грошовий потік
- в) ціна/дивідендні виплати
- г) ціна/чиста вартість активів

5. Недоліком якого із методів являється неможливість врахування ринкової кон'юнктури?

- а) витратного методу
- б) порівняльного методу
- в) прибуткового методу
- г) методу чистих активів

6. Який метод не використовується при дохідному підході до оцінювання вартості підприємства?

- а) метод дисконтування грошових потоків
- б) метод капіталізації доходів
- в) метод чистих активів
- г) метод економічної доданої вартості
- д) метод аналізу надприбутку

7. Як відбувається розрахунок грошового потоку прямим способом?

- а) аналізують валові грошові потоки за їх основними видами на підставі даних фінансової звітності
- б) аналізують чисті грошові потоки за їх основними видами на підставі даних фінансової звітності
- в) аналізують валові грошові потоки та порівнюють їх із розміром дебіторської заборгованості
- г) аналізують трансформацію чистого прибутку в грошовий потік

8. Який результат можна отримати, здійснюючи дисконтування величини грошового потоку для власного капіталу?

- а) величину власного (акціонерного) капіталу компанії
- б) величину грошового потоку
- в) величину чистих активів підприємства
- г) величину ставки дисконтування

9. Для яких випадків метод капіталізації доходу підходить якнайкраще?

- а) коли очікується, що підприємство протягом тривалого терміну буде одержувати приблизно однакові величини доходу
- б) коли очікується, що підприємство протягом короткострокового періоду буде одержувати приблизно однакові величини доходу

- в) коли очікується, що підприємство протягом тривалого терміну буде одержувати різні розміри доходів
- г) усі відповіді вірні

10. Якщо в моделі CAPM коефіцієнт β становить більше 1, то це означає, що:

- а) ризик інвестицій в аналізований актив знаходиться на рівні ринкового, отже, премія за ризик буде наближеною до середньоринкової ставки дохідності
- б) вкладенням в актив властивий вищий, ніж середньоринковий рівень ризиковості, а отже, інвестори вимагатимуть більшу, ніж середньоринкову норму дохідності

в) це свідчить про нижчий за середньоринковий ризик інвестицій в аналізований актив, внаслідок чого премія за ризик буде меншою, ніж середньоринкова

г) це означає, що ризик вкладень в актив становить 0; ідеться про безризикові інвестиції

Практичне заняття 7

Тема 8. Управління вартістю в умовах реорганізації компанії

Мета: дослідити практику управління вартістю в умовах реорганізації компанії.

Питання для обговорення:

1. Сутність та цілі реорганізації підприємства в процесі управління вартістю.
2. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємства: злиття, поглинання, приєднання.
3. Реорганізація, спрямована на розукрупнення компанії: поділ, виділення. Перетворення як особлива форма реорганізації компанії.

Література: 1, 2, 4, 7, 8, 9, 14, 18, 19, 21.

Тестові завдання

1. Який із нижче перерахованих відповідей є формою реорганізації підприємства?

- а) злиття кількох підприємств в одне
- б) приєднання підприємств одне до одного
- в) приєднання кількох підприємств до одного, вже функціонуючого підприємства
- г) придбання підприємства
- д) усі відповіді вірні

2. Яка головна проблема може виникнути при злитті чи приєднанні підприємств?

- а) правильне визначення пропорцій обміну корпоративних прав у статутному капіталі підприємств, що реорганізуються, на акції або частки в статутному капіталі підприємства- правонаступника
- б) об'єкт поглинання зберігає статус юридичної особи, існуючу правову форму організації бізнесу, однак змінюються суб'єкти контролю над ним, тобто власники, які контролюють підприємство
- в) у підприємства поряд з прибутковими секторами діяльності є значна кількість збиткових виробництв
- г) у підприємств високий рівень диверсифікації сфер діяльності і до них (різних ділянок виробництв)

3. Що являє собою процес реорганізації компанії?

- а) повну або часткову заміну власників корпоративних прав підприємства
- б) зміну організаційно-правової форми організації бізнесу
- в) ліквідацію окремих структурних підрозділів компанії
- г) ліквідацію окремих структурних підрозділів компанії або створення на її основі кількох компаній, наслідком чого є передача або прийняття його майна, коштів, прав та обов'язків правонаступником
- д) усі відповіді вірні

4. Процес ліквідації окремих структурних підрозділів або створення на базі одного підприємства кількох називається:

- а) процесом злиття
- б) процесом поглинання
- в) процесом реорганізації
- г) процесом санації

5. Що є причиною реорганізації компанії?

- а) необхідність збільшення власного капіталу компанії
- б) суттєве розширення діяльності компанії, її розмірів
- в) згорання діяльності компанії
- г) диверсифікація діяльності
- д) податкові мотиви
- е) усі відповіді вірні

6. Назвіть напрямки реорганізації компанії:

- а) злиття, приєднання, поглинання
- б) злиття, поглинання, перетворення, санація
- в) злиття, приєднання, поглинання, поділ, виділення, перетворення
- г) злиття, поглинання, поділ, виділення, перетворення

7. Хто приймає рішення про здійснення реорганізації компанії?

- а) власники компанії
- б) власники та акціонери компанії
- в) суд, господарський суд
- г) власники, акціонери та трудовий колектив компанії
- д) власники компанії, трудовий колектив, суд, господарський суд

8. Що передбачає процес злиття компаній?

а) злиття кількох підприємств в одне, приєднання підприємств одне до одного

б) об'єднання підприємств, у результаті якого власники (акціонери) підприємств, що об'єднуються, здійснюватимуть контроль над усіма чистими активами об'єднаних підприємств з метою досягнення подальшого спільного розподілу ризиків і вигід від об'єднання

в) купівля корпоративних прав підприємства, у результаті чого покупець набуває контролю над чистими активами та діяльністю такого підприємства

г) приєднання кількох підприємств до одного, вже функціонуючого підприємства

д) контроль діяльності суб'єкта господарювання шляхом покупки понад 30% статутного капіталу (акцій, часток тощо)

9. Які форми реорганізації компанії Вам відомі?

- а) злиття кількох підприємств в одне
- б) приєднання одного або кількох підприємств до одного, вже функціонуючого підприємства
- в) придбання підприємства
- г) правильні відповіді *а, б*
- д) усі відповіді вірні

10. Яким чином можна розрахувати вартість компанії, що перебуває в процесі реорганізації?

- а) від балансової вартості активів відняти суму зобов'язань
- б) за допомогою ринкового курсу корпоративних прав компанії
- в) за допомогою визначення дисконтування майбутніх грошових потоків
- г) розрахувати вартість капіталізованого доходу компанії
- д) вірні відповіді *а, в*
- е) усі відповіді вірні

Практичне заняття 8

Тема 9. Особливості управління вартістю підприємств-банкрутів

Мета: вміти діагностувати фінансову кризу та планувати фінансове оздоровлення підприємства; знаходити джерела фінансового забезпечення санації підприємства для відновлення вартості компанії.

Питання для обговорення:

1. Діагностика фінансової кризи підприємства.
2. Планування фінансового оздоровлення підприємства.
3. Джерела фінансового забезпечення санації підприємства. Санація балансу підприємства. Відновлення вартості в процедурі санації.

Література: 2, 3, 10, 13, 16, 18, 20, 22, 23.

Тестові завдання

1. Що розуміють під дискримінантним аналізом?

- а) комплекс методів математичної статистики, за допомогою якого здійснюється класифікація досліджуваних одиниць залежно від значень обраної сукупності показників
- б) аналіз балансового звіту підприємства
- в) визначення вартості заміщення активу із подальшим відніманням сум зносу (відновлювання)
- г) аналіз використання рекомендованих співвідношень між ціною та певними фінансовими параметрами

2. Під системою цільового фінансового аналізу, спрямованого на виявлення факторів, причин фінансової неспроможності підприємства, встановлення тенденції їх розвитку та аналізу варіантів найкращого вирішення існуючих проблем, розуміють:

- а) визначення ліквідаційної вартості
- б) визначення дохідності бізнесу
- в) діагностику банкрутства підприємства
- г) визначення ліквідаційної вартості
- д) усі відповіді вірні

3. Санація – це ...:

- а) система заходів, які здійснюються для запобігання банкрутства і фінансового оздоровлення підприємств за допомогою держави і крупних банків
- б) система заходів щодо підготовки до ліквідації підприємства
- в) цільовий фінансовий аналіз, спрямований на виявлення факторів, причин фінансової неспроможності підприємства, встановлення тенденції їх розвитку та аналізу варіантів найкращого вирішення існуючих проблем

- г) приведення власників капіталу компанії до господарської відповідальності за невиконання фінансових зобов'язань перед позикодавцями
- д) усі відповіді вірні

4. Що являє собою діагностика банкрутства?

- а) систему цільового фінансового аналізу, спрямованого на виявлення факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, які впливають на вартість компанії
- б) систему цільового фінансового аналізу, спрямованого на виявлення факторів, причин фінансової неспроможності підприємства, встановлення тенденції їх розвитку та аналізу варіантів найкращого вирішення існуючих проблем
- в) процедуру з виявлення причин банкрутства компанії
- г) систему цільового фінансових дій, спрямованого на вирішення існуючих проблем компанії, яку було оголошено банкрутом

5. Які з показників не беруть до уваги при використанні традиційного підходу до оцінки ймовірності банкрутства компанії?

- а) показники майнового стану
- б) показники поточної платоспроможності
- в) показники довгострокової платоспроможності
- г) показники ліквідності компанії
- д) показники рентабельності компанії

6. Які індикатори фінансового стану компанії використовують при бальній системі оцінювання ймовірності банкрутства компанії?

- а) коефіцієнт забезпеченості власним капіталом; динаміка прибутку;
- б) відношення короткострокових оборотних активів до поточних зобов'язань;
- в) співвідношення обороту від реалізації до запасів готової продукції; коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
- г) коефіцієнт забезпеченості власним капіталом; динаміка прибутку; обсяг реалізації продукції, скоригований на величину запасів у незавершеному виробництві
- д) правильні відповіді а, б, в
- е) усі відповіді вірні

7. Які індикатори дозволяють своєчасно виявити зміни в тенденціях розвитку кон'юнктури економіки в цілому в процесі організації системи раннього попередження та реагування?

- а) загальноекономічні індикатори
- б) ринкові індикатори
- в) технологічні індикатори
- г) політичні індикатори

- д) соціальні індикатори
- е) усі відповіді вірні

8. Що розуміють під дискримінантним аналізом?

- а) систему цільового фінансового аналізу, спрямованого на виявлення факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, які впливають на вартість компанії
- б) систему цільового фінансового аналізу, спрямованого на виявлення факторів, причин фінансової неспроможності підприємства, встановлення тенденції їх розвитку та аналізу варіантів найкращого вирішення існуючих проблем
- в) комплекс методів математичної статистики, за допомогою якого здійснюється класифікація підприємств залежно від значень обраної сукупності показників відповідно до побудованої метричної шкали
- г) фінансовий аналіз, в основу якого знаходиться система показників, які розраховуються на базі внутрішнього (управлінського) обліку та звітності
- д) усі відповіді вірні

9. Який із принципів бюджетування та планування передбачає, що «бюджетування є важливим інструментом фінансового управління підприємством, яке повинно здійснюватися з єдиного центру, а отже, всі грошові надходження, в тому числі позичкові ресурси, повинні служити для покриття всіх вихідних грошових потоків?»

- а) принцип повноти
- б) принцип координації
- в) принцип централізації
- г) принцип спеціалізації бюджетів
- д) принцип періодичності бюджетування
- е) принцип прозорості
- є) усі відповіді вірні

10. Оберіть один із варіантів, який відображає неіснуюче правило фінансування підприємств:

- а) «золоте правило фінансування»
- б) «золоте правило балансу»
- в) правило вертикальної структури капіталу
- г) правило горизонтальної структури капіталу

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Базилінська, О. (2019). Фінансовий аналіз: теорія та практика. *Центр навчальної літератури*, 328 с.
2. Білан, О. (2020). Корпоративна соціальна відповідальність як чинник підвищення вартості компанії. *Приазовський економічний вісник*, 54, с. 75-79.
3. Майстер, А. (2019). Первинне публічне розміщення акцій (IPO) як метод приватизації підприємств державного сектору економіки. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/29796/125-141.pdf>.
4. Мойсеєнко, І., Ревак, І. (2019). Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 276 с.
5. Рузакова, О. (2022). Аналіз сучасних методик оцінювання фінансового стану підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*, № 2, с. 7-13. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/05/2022-es-21-01.pdf>.
6. Селіверстова, Л., Скрипник, О. (2019). Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Центр навчальної літератури, 274 с.
7. Синілова, О. (2020). Методологічні засади оцінки вартості підприємств. Соціальна економіка. Випуск 60. URL: <file:///C:/Users/Admin/AppData/Local/Temp/16700%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-33195-1-10-20210204.pdf>.
8. Шилова, Т. (2020). Ризик-орієнтований підхід до генерації вартості підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*, 2 (73). URL: <file:///C:/Users/Admin/AppData/Local/Temp/219965-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-497908-1-10-20201221.pdf>.
9. Arnold, G., Davies, M. (2020). *Value Based Management*. Wiley, p. 384.
10. Beattie, A. (2020). *Business Forecasting: Understanding the Basics*. Investopedia, 432 p.
11. Beckett-Camarata, J. (2020). *Public-Private Partnerships, Capital Infrastructure Project Investments and Infrastructure Finance*, Emerald Publishing Limited, Bingley, pp. 225-241.
12. Blokdyk, G. (2020). *Fixed Assets Management A Complete Guide*, Edition Paperback, 317 p.
13. Bridges, M. (2021). What is Value Based Management? URL: <https://flevy.com/blog/what-is-value-based-management-vbmhttps://mark-bridges.medium.com/what-is-value-based-management-vbm-d08fd520b705>.
14. Corazza, G. (2019). *Value Based Management Systems and Firm Performance An Analysis of the Literature* URL: <https://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-6832-68-7/8.pdf>
15. Green, F. (2021). *How To Make Money In Stocks: A Guide To Stock Market Investing For Beginners To Show That Wealthy People And Hedge Funds Shouldn't Have All The Fun* Paperback, 150 p.

16. Hamilton, Ch. (2021). *Stock Market Terminology for Beginners: A Complete Guide to learning the Stock Market Lingo* Paperback, 84 p.
17. He, S. (2020). *Real Estate Investing Quick Start Guide: The Simplified Beginner's Guide to Successfully Securing Financing, Closing Your First Deal, and Building ... Real Estate*, 313 p.
18. *How To Value A Company: An In-Depth Guide To The Business Valuation Process* (2021). Research Report. URL:<https://www.cbinsights.com/research/report/how-to-value-a-company/>.
19. Hyndman, R.J., & Athanasopoulos, G. (2021) *Forecasting: principles and practice*, 3rd edition, OTexts: Melbourne, Australia.
20. *McKinsey Model of Value Based Management* (2021). MBA Knowledge Base. URL:<https://www.mbaknol.com/strategic-management/mckinsey-model-of-value-based-management/>.
21. Mladjenovic, P. (2020). *Stock Investing for Dummies* Paperback, 400 p.
22. Shang, Z. (2021). *The Research of Financial Forecasting and Valuation Models*. Graduate School of Management, Atlantis Press. URL: file:///C:/Users/%D0%86%D1%80%D0%B0/Downloads/The_Research_of_Financial_Forecasting_and_Valuatio.pdf.
23. *The World's Most Valuable Brands* (2020). URL: <https://www.forbes.com/the-worlds-most-valuable-brands/#721ea669119c>.

Навчально-методичне видання

Чирак Ірина Миколаївна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ТА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ
з вивчення дисципліни
«АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ
ВАРТІСТЮ КОМПАНІЙ»**

*Для студентів денної форми навчання
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 051 Економіка
Освітньо-наукова програма: «Аналітична економіка»*

Підписано до друку 29.08.2023 р.
Формат 60х90/8. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублюванні.
Ум.-друк. арк. 1,86. Обл.-вид. арк. 2,19.
Зам. № 062-23. Тираж 50 екз.

Західноукраїнський національний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46004

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 7284 від 18.03.2021 р.*